

Запланувати все на майбутнє неможливо і точний прогноз дати теж, проте злагоджена діяльність усіх правоохоронних органів держави, реформування, проведення антикорупційних заходів та ряд інших дадуть країні можливість зменшити рівень злочинності та отримати над нею контроль.

Список використаних джерел

1. URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/>.

Симончук Тарас Русланович,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра ННІ № 1
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри оперативно-
розшукової діяльності Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

Марков М. М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬ У ЗОНІ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

Від проголошення незалежності до 2014 року Україна жодного разу не зіткнулася з ситуацією тривалого масового збройного конфлікту на власній території. Однак, створення та діяльність незаконних збройних формувань в Донецькій та Луганській областях, які шляхом нападу здійснили замах на економічну, політичну безпеку, єдність та недоторканість України, призвели до так званої «гібридної війни», у зв'язку з чим уряд вимушений був оголосити про проведення антитерористичної операції в цих областях. Такий конфлікт призвів до великої кількості не тільки політичних, соціальних, економічних проблем, але й юридичних.

Істотними ознаками корисливої насильницької злочинності, що має місце в зоні Операції об'єднаних сил, слід визнати корисливе цілепокладання, насильницьке ціледосягнення, зв'язок між ними, реалізований через діяльність. Корисливе насильство завжди цілераціональне, на відміну від некорисливого насильства. Спонукальний ефект цілепокладання безпосередньо залежить від вартісного виразу очікуваної вигоди і опосередковано від усвідомлення реальності переваг саме насильства у забезпеченні бажаного результату. За загальним правилом вигідність результату, помножена на суб'єктивну вірогідність його досягнення, визначають інструментальну доцільність насильства як засобу його забезпечення, швидкого та ергономічного [1, с. 25].

Корислива насильницька злочинність, що має місце в зоні ООС, характеризується корисливим мотивом і насильницьким способом дій.

Це зовнішній ракурс аналізу результату прояву акту поведінки в реальній дійсності. З кримінологічних позицій важливе подолання відірваності результату поведінки від суб'єкта діяльності. З цією метою аналіз злочинної поведінки здійснюється крізь призму мотивації, де взаємодіють мотиви, цілі, способи, ціннісні орієнтації і визріває загальна лінія корисливого цілеутворення та насильницької реалізації протиправного вчинку. Насильницький спосіб становить зовнішній вияв корисливого мотиву в проєкції на кінцевий результат дії.

Основною метою (функцією) існування інституту злочинів, які вчиняються в зоні Операції об'єднаних сил, є охорона суспільних відносин, які виникають й існують між державою та військовослужбовцем (військовозобов'язаним або резервістом) у процесі несення ним відповідного виду військової служби, що полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я й віком громадян України, іноземців або осіб без громадянства, пов'язаній з обороною держави, її незалежності та територіальної цілісності.

За загальним правилом, правило, виділяють 9 видів (груп) злочинів, які вчиняються в зоні Операції об'єднаних сил, а саме злочини: проти порядку підлеглості та військової честі (ст. 402–406 КК України); проти порядку проходження військової служби (ст. 407–409 КК України); проти порядку експлуатації озброєння та військової техніки (ст. 414–417 КК України); проти порядку несення спеціальних служб (ст. 418–421 КК України); проти порядку охорони державної таємниці (ст. 422 КК України); проти порядку здійснення своїх повноважень військовими службовими особами – «військові службові злочини» (ст. 425–426-1 КК України); проти порядку виконання військового обов'язку в бою та в інших особливих умовах (ст. 427–432 КК України); проти порядку дотримання звичаїв і правил війни (ст. 433–435 КК України) [2, с. 110].

Залежно від об'єкта злочинного посягання доцільно розглядати такі види насильницької злочинності, що має місце в зоні Операції об'єднаних сил, як, зокрема: насильницька злочинність проти життя особи; насильницька злочинність проти здоров'я особи; проти волі, честі та гідності особи; проти статевої свободи та статевої недоторканості особи тощо.

Насильницька злочинність, що має місце в зоні Операції об'єднаних сил, притаманні такі якісні характеристики, як, зокрема: переважне вчинення насильницьких злочинів у сфері міжособистісного спілкування та особами зі стійкою антисуспільною спрямованістю; основна мета застосування насильства полягає у заподіянні фізичної шкоди; домінування фізичного насильства над іншими його видами; значна криміногенна роль найближчого побутового оточення; застосування насильства із заздалегідь продуманим умислом (за винятком так званих «імпульсивних» та «обмежено усвідомлених»

злочинів); поширення насильницької поведінки на усі інші сфери соціальної активності особи, отже, насильницька модель поведінки стає частиною способу життя такої особи.

Більшість корисливих злочинів, що вчиняються в зоні Операції об'єднаних сил, належать до злочинів з матеріальним складом: крім діяння необхідною ознакою їх об'єктивної сторони є наслідки – матеріальна шкода: власник позбавляється майна, можливості володіти, користуватися, розпоряджатися ним за своєю волею. Тому закінченими ці злочини визнаються з моменту фактичного заподіяння матеріальної шкоди у певному розмірі.

Суб'єкт корисливо-насильницьких злочинів, що вчиняються в зоні Операції об'єднаних сил, – це громадяни України, які досягли 18-річного віку (або іншого, передбаченого Законом) і придатні за станом здоров'я для проходження військової служби, призвані на військову службу у Збройні Сили України та інші військові формування на основі Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», які проходять її у відповідності до Положення про проходження військової служби та військових статутів, а також військовозобов'язані та резервісти під час проходження військової служби або військових зборів [3, с. 137].

Суб'єктивна сторона всіх корисливих злочинів, що вчиняються в зоні Операції об'єднаних сил, характеризується прямим умислом, корисливими мотивом і метою: особа усвідомлює, що вона посягає на чужу власність, не маючи права на неї, передбачає завдання матеріальної шкоди власнику і бажає настання цього наслідку, маючи на меті незаконне збагачення.

На суб'єктивному рівні насильницькі злочини, що вчиняються в зоні Операції об'єднаних сил, прояви детермінуються агресивною насильницькою мотивацією.

До процесуальних форм взаємодії оперативних підрозділів кримінального блоку з іншими правоохоронними органами (що регулюються КПК України) належать: 1) надання допомоги слідчому під час провадження негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 40 КПК України); 2) доручення і вказівки слідчого щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 40, 246 КПК України); 3) фіксація та надання слідчому (прокурору) результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 252 КПК України).

До організаційних (непроцесуальних) форм взаємодії (тих, що передбачені відомчими нормативними актами), належать: 1) узгоджена діяльність у складі слідчо-оперативної групи; 2) погоджене планування спільних негласних слідчих (розшукових) дій; 3) обмін оперативної значущою інформацією (зокрема, з використанням можливостей криміналістичних та оперативних обліків); 4) спільне використання криміналістичних та оперативно-технічних засобів

тощо; 5) координація проведення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій; 6) контроль [4, с. 25].

Таким чином, під корисливою насильницькою злочинністю, щонає місце в зоні Операції об'єднаних сил, слід розуміти: антисоціальне явище відносно масового насильницького збагачення, що проявляється у вчиненні корисливих злочинів, поєднаних із застосуванням чи погрозою застосування насильства.

Список використаних джерел

1. Головкін Б.М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія / Б. М. Головкін. Х.: Право, 2011. 440 с.
2. Колодяжний М.Г. Кримінологічна характеристика військових злочинів в Україні / М.Г. Колодяжний // Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. Харків.: Право, 2013. № 26. С. 109–117.
3. Остапенко Л.А., Головка М.Б. Спеціальний суб'єкт військових злочинів. *Європейські перспективи*. 2014. № 8. С. 136–142
4. Харитонов С.О. Військові злочини в системі кримінального законодавства України. *Право і безпека*. 2018. № 1 (68). С. 25–30.